Taikus judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą | VšĮ „Girių inspekcija“
Juridinio asmens kodas 306625563 • Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius • +370 679 34089 • giriuinspekcija@gmail.com

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
Per TAIS (Nr. 26-12996) ir el. paštu: info@am.lt
Kopija: Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (vstt@vstt.lt)

2026 m. spalio 21 d. Nr. GI-2026-10-21-01
Vilnius

PASTABOS IR PASIŪLYMAI DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2008 M. KOVO 12 D. NUTARIMO NR. 206 PAKEITIMO PROJEKTO (TAIS NR. 26-12996)

Nagrinėjamas teisės akto projektas: TAIS Nr. 26-12996

VšĮ „Girių inspekcija“, kaip aplinkos apsaugos srityje veikianti suinteresuotos visuomenės organizacija, dalyvaujanti ginant viešąjį interesą, išnagrinėjo 2026 m. rugsėjo 29 d. nutarimo projektą, jo lyginamąjį variantą ir Aplinkos ministerijos lydraštį (2026-10-06 derinimas, Nr. D8(E)-3985). Vertiname tiek žmogaus saugumo ir infrastruktūros patikimumo, tiek želdinių, kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, bendruomenių ir ateities kartų interesus. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniai įpareigoja saugoti aplinką ir draudžia skurdinti gamtinę aplinką.

Organizacijos vertinimo išvada. Siūlomą apsaugos stiprinimą privačiuose rekreacinio naudojimo sklypuose vertiname teigiamai, tačiau jo nepakanka. Siūlome nustatyti aiškų bendrą principą: ne miško žemėje augantys neinvazinių rūšių medžiai saugotini nuo 15 cm kamieno skersmens, išlaikant visas jau galiojančias mažesnes ribas; atskirai turi būti saugomos alėjos ir ekologiškai reikšmingos medžių grupės, taip pat paprastieji kadagiai pagal jų aukštį. Nepritariame jokiam dabar saugomų rūšių išbraukimui, skersmens ribų didinimui ir išimčių plėtimui pagal 2.3.6 bei 2.4 papunkčius.

1. Priedo 7 punktas. Visų neinvazinių rūšių medžių apsauga nuo 15 cm ir papildoma alėjų bei medžių grupių apsauga

Galiojantis teisinis reguliavimas. Galiojančiuose kriterijuose valstybinėje ir savivaldybių žemės ūkio paskirties žemėje saugomi 22 medžių genčių ir (ar) rūšių 20 cm ir didesnio skersmens medžiai; privačioje – 12 rūšių 30 cm ir didesnio skersmens medžiai. Projektas rekreacinio naudojimo sklypams, nepriklausomai nuo nuosavybės, nustato 22 medžių genčių ir (ar) rūšių apsaugą nuo 20 cm. Tai stiprina privačių rekreacinių sklypų medžių apsaugą, todėl šiai krypčiai pritariame.

Siūlomas apsaugos susilpninimas. Kituose žemės ūkio paskirties sklypuose, nepriklausomai nuo nuosavybės, siūlomos tik 11 rūšių nuo 30 cm. Valstybinėje ir savivaldybių žemėje išbraukiama net 11 rūšių: eglės, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, miškinės obelys ir miškinės kriaušės; visoms likusioms saugomoms rūšims riba padidėja nuo 20 iki 30 cm. Privačioje kitoje žemės ūkio paskirties žemėje išbraukiamas BERŽAS, dabar saugomas nuo 30 cm.

Nepritarimo ir platesnės apsaugos pagrindimas. Atskiras medžio rūšies neįrašymas į uždarą sąrašą nereiškia, kad medis neturi ekologinės ar kraštovaizdžio vertės. Sklypo žemės ūkio paskirtis ir „apleistumas“ savaime nepaneigia jo lajos, dirvožemio apsaugos, buveinių junglumo, anglies kaupimo ir visuomeninės reikšmės. Esama sistemiška išimtis dėl invazinių rūšių (Kriterijų 2.2 papunktis) leidžia jas atriboti neatsisakant kitų medžių apsaugos. Todėl siūlome saugotinumą sieti su objektyvia rūšies neinvaziškumo, vietos, būklės ir 15 cm kamieno skersmens kriterijų visuma, o ne baigtiniu, nepakankamai pagrįstu genčių sąrašu. Dabar siūlomo rūšių išbraukimo mastas, ypač valstybinėje žemėje, ir jo poveikis želdinių bei buveinių nykimui nėra kiekybiškai įvertintas.

Praktinis pavyzdys – Stirniškiai. 2026 m. balandžio–gegužės mėnesiais Vištyčio regioniniame parke, iš dalies Stirniškių geomorfologinio draustinio teritorijoje, žemės ūkio paskirties sklypuose buvo šalinami savaiminiai želdiniai. Aplinkos apsaugos departamentas 2026-10-09 pakartotiniame vertinime nurodė, kad pašalinti medžiai apėmė blindes, drebules, beržus ir nudžiūvusias egles, tačiau pagal jų rūšį, dydį, būklę ir augimo vietą

nepripažino jų saugotinais. Departamento motyvais būtent saugotino statuso nebuvimas reiškė, kad leidimų nereikėjo ir, jo vertinimu, netaikytas Želdynų įstatyme nustatytas saugotinų želdinių tvarkymo paukščių veisimosi laikotarpiu apribojimas. Šis atvejis atskleidžia esminę teisinio reguliavimo spragą: vien ekologinė medžio vertė ar net jo augimas saugomoje teritorijoje savaime neužtikrina teisinės apsaugos, jeigu jo rūšis, dydis ar augimo vieta neatitinka formalių saugotinumo kriterijų. Todėl siūlome plėsti saugomų rūšių aprėptį, mažinti skersmens ribas ir nustatyti papildomą savaiminių medžių grupių apsaugą. Tai leistų užtikrinti išankstinį planuojamo šalinimo vertinimą, užuot apsiribojus galimų pažeidimų tyrimu po darbų.

Papildoma Stirniškių bylos reikšmė. Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriaus 2026-08-25 sprendimu Nr. 21RE1-401 (byla AG1-269/09-2026) buvo panaikinta AAD 2026-06-22 išvada dėl nepakankamo motyvavimo ir pranešimas grąžintas nagrinėti iš naujo. Komisija nenustatė pačių šalinimo darbų neteisėtumo, tačiau šis sprendimas parodė, kad saugotinumo kriterijų taikymas praktikoje turi būti tikslus, patikrinamas ir motyvuotas. Kai medžiai nepripažįstami saugotinais, ginčas dėl jų apsaugos dažnai persikelia į stadiją po pašalinimo, kai prevencinės apsaugos galimybės jau būna susilpnėjusios.

Papildomas pagrindimas – Zavėsiškio alėja ir gyventojų pranešimai. VšĮ „Girių inspekcija“ 2026-10-09 kreipėsi dėl Zavėsiškio pakelės tuopų alėjos: gyventojų duomenimis, pašalinta apie 19 tuopų, nors visa alėja buvo kraštovaizdžio ir ekologinio junglumo elementas. Tuopos nėra apskritai pripažintos invaziniais medžiais Lietuvoje, tačiau jos nepatenka į bendruosius priedo 7 punkto saugomų genčių sąrašus. Todėl net ir stambūs pavieniai medžiai gali būti be automatinės apsaugos. Anykščių autobusų stoties atveju 2026-09-03 rašte Nr. GI-2026-09-03-02 reikalavome išsaugoti esamus medžius, o ne jų žaliosios infrastruktūros funkcijas pakeisti naujais sodinukais. Susiformavusios tuopų ir beržų alėjos dažnai turi ne tik ekologinę, bet ir kultūrinę bei kraštovaizdžio vertę, todėl jų apsauga negali priklausyti vien nuo pavienių kamienų skersmens ar atskiros rūšies įrašymo į sąrašą. Pakelių alėjos taip pat gali prisidėti prie transporto sukeliamos oro taršos poveikio mažinimo: ant medžių lapų ir šakų nusėda dalis kietųjų dalelių, o želdinių struktūra veikia teršalų sklaidą. Vientisos alėjos atlieka ir natūralios vizualinės uždangos funkciją, kuri gali būti reikšminga civilinei saugai bei teritoriniam atsparumui, įskaitant objektų ir judėjimo matomumo mažinimą krizės ar karo metu. Šių funkcijų išsaugojimas turėtų būti vertinamas prieš priimant sprendimus dėl alėjų šalinimo. Stirniškių byla patvirtina, kad statuso neįgijimas gali nulemti ir leidimų, ir dalies sezoninių apribojimų netaikymą. Šie atvejai pagrindžia grupinės apsaugos poreikį, tačiau savaime neįrodo, kad būtent 15 cm riba yra moksliškai optimalus slenkstis. Ją siūlome taikyti vadovaudamiesi atsargumo principu.

15 cm slenksčio teisinis ir ekologinis pagrindimas. Galiojančiuose Vyriausybės kriterijuose tam tikrose viešosiose teritorijose saugotini jau 12 cm skersmens medžiai; aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-716 patvirtinti savivaldybių kriterijai leidžia miestuose tam tikrus medžius skelbti saugotinais net nuo 6 cm. Taigi 15 cm nacionalinis minimalus slenkstis nėra precedento neturinti ar teisiškai neįgyvendinama riba. Medis lajos, mikrobuveinių ir ekologinio junglumo funkcijas atlieka dar iki didelio skersmens; apsauga tik nuo 20–30 cm leistų daugelį medžių pašalinti jiems dar nepasiekus brandos. Siūlome nekeisti teritorijose jau taikomų griežtesnių (pvz., 12 cm) reikalavimų. Europos aplinkos agentūra pabrėžia, kad žemės ūkio kraštovaizdžio medžių eilės, gyvatvorės ir medžių grupės yra svarbūs biologinės įvairovės bei junglumo elementai; todėl jų vertė negali būti redukuojama į kiekvieno kamieno dydį.

Rūšių pagrindimas. Siūlome aiškiai saugoti visas neinvazines tuopų genties rūšis (Populus spp., įskaitant drebules), paprastuosius šermukšnius (Sorbus aucuparia) ir paprastąsias ievas (Prunus padus). Tuopos ir drebulės yra svarbios vabzdžiams ir ertmėse perintiems paukščiams; šermukšnių vaisiai svarbūs paukščiams, o paprastųjų ievų žiedai – apdulkintojams, jų vaisiai – paukščiams. Svarbu atskirti paprastąją ievą nuo Lietuvoje invazine pripažintos vėlyvosios ievos (Prunus serotina). Paprastieji kadagiai (Juniperus communis) dažnai neturi vieno storo kamieno, todėl jų apsauga nustatytina pagal aukštį: siūlome nuo 1 m, neapsiribojant esama kai kur taikoma didesnio kaip 3 m riba. Saugomoje alėjoje ar grupėje kadagio dydis neturėtų atimti jo grupinės apsaugos.

Kas nustato vertingumą? Pagal Želdynų įstatymo 12 straipsnio 2 dalį Vyriausybės kriterijus atitinkantis želdinys yra saugotinas pagal teisės normą – atskiro savivaldybės sprendimo dėl jo „vertingumo“ nereikia. Atskirai 12 straipsnio 3 dalis leidžia savivaldybės tarybai papildomai skelbti dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai ar kraštovaizdžiui vertingus želdinius saugotinais pagal ministro kriterijus. Pagal galiojantį įsakymą Nr. D1-716

ekologiniu požiūriu vertingomis gali būti laikomos ne mažesnės kaip 0,01 ha medžių grupės. Siūlome tokias alėjas ir grupes saugoti automatiškai, o ne palikti jų likimą vien kiekvienu atveju priimamam savivaldybės sprendimui. Ginčą dėl rūšies, būklės ar grupės požymių turi lemti dokumentuoti faktiniai duomenys ir motyvuotas kompetentingos institucijos vertinimas, ne abstraktus teiginys, kad medis „menkavertis“. Kai numatoma šalinti viešai prieinamoje ar visuomenės naudojamoje vietoje augančią alėją arba medžių grupę, nepriklausomai nuo žemės nuosavybės formos, siūlome nustatyti privalomą išankstinį vietos bendruomenės informavimą ir jos rašytinio pritarimo gavimą, išskyrus dokumentuotus neatidėliotino pavojaus atvejus.

Alėjos ir medžių grupės – prioritetinė apsauga. Siūlome visoje ne miško žemėje automatiškai saugoti neinvazinių rūšių medžių alėjas (mažiausiai trijų medžių vienos arba abiejų pusių nuoseklias eiles) ir ne mažesnes kaip 0,01 ha neinvazinių medžių grupes – kaip vientisą objektą, nepriklausomai nuo to, ar kiekvienas sudarantis medis pasiekė 15 cm ribą. Šalinant atskirą tokio darinio medį būtų privalu vertinti poveikį visos alėjos arba grupės vientisumui ir pirmiausia tikrinti išsaugojimo alternatyvas. Tai netaikytina invazinėms rūšims ir nepaneigia Želdynų įstatymo 1 straipsnio 2 dalies taikymo srities bei objektyviai pagrįstų saugos ir avarinių situacijų tvarkymo procedūrų.

Siūlomos norminės formuluotės. Prašome neapsiriboti vien šio projekto siūlomu rūšių sąrašo siaurinimu: Kriterijus papildyti dviem bendrosiomis (visai ne miško žemei taikomomis) nuostatomis – 15 cm minimaliu slenksčiu visoms neinvazinėms medžių rūšims ir atskira alėjų bei medžių grupių apsauga; atitinkamai priedo 7 punktą išdėstyti trimis dalimis. Toliau galioja Kriterijų 2 punkto išimtys ir kitur jau numatyta mažesnio skersmens apsauga:

> „7.1. Valstybinėje ir savivaldybių žemės ūkio paskirties žemėje – visų neinvazinių rūšių medžiai, kurių kamieno skersmuo 1,3 m aukštyje yra 15 cm ir didesnis, įskaitant tuopas (Populus spp.), drebules, šermukšnius ir paprastąsias ievas (Prunus padus); paprastieji kadagiai (Juniperus communis), kurių aukštis 1 m ir didesnis.“
>
> „7.2. Privačioje žemėje rekreacinio naudojimo žemės sklypuose – visų neinvazinių rūšių medžiai, kurių kamieno skersmuo 1,3 m aukštyje yra 15 cm ir didesnis; paprastieji kadagiai (Juniperus communis), kurių aukštis 1 m ir didesnis.“
>
> „7.3. Privačioje žemėje kituose žemės ūkio paskirties žemės sklypuose – visų neinvazinių rūšių medžiai, kurių kamieno skersmuo 1,3 m aukštyje yra 15 cm ir didesnis; paprastieji kadagiai (Juniperus communis), kurių aukštis 1 m ir didesnis.“

„1^1. Nepriklausomai nuo priede nustatytų atskirų medžių skersmens ribų saugotinais želdiniais laikomi ne miško žemėje augantys neinvazinių rūšių medžiai, sudarantys alėjas (ne mažiau kaip trys nuosekliai eilėje augantys medžiai) arba ne mažesnes kaip 0,01 ha medžių grupes. Šių medžių apsauga taikoma vertinant alėją ar grupę kaip vientisą darinį, nepriklausomai nuo kiekvieno jį sudarančio medžio skersmens. Vertinant alėjos ar medžių grupės išsaugojimo būtinybę, atsižvelgiama į jos ekologinę, kultūrinę ir kraštovaizdžio vertę, biologinės įvairovės ir ekologinio junglumo, oro taršos poveikio mažinimo, natūralios vizualinės uždangos bei, kai aktualu, civilinės saugos ir teritorinio atsparumo funkcijas. Šalinimo būtinybė ir poveikis darinio vientisumui turi būti įvertinti individualiai; išimtys taikomos tik Kriterijų 2 punkte nustatytais atvejais.“

„1^2. Saugotiniems želdiniams priskiriami visų neinvazinių rūšių medžiai, augantys ne miško žemėje, kurių kamieno skersmuo 1,3 m aukštyje yra 15 cm ir didesnis. Jeigu priede konkrečiai augimo vietai arba rūšiai nustatyta mažesnė skersmens riba, taikoma mažesnė riba. Ši nuostata taikoma atsižvelgiant į Želdynų įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą įstatymo taikymo sritį ir Kriterijų 2 punkte išvardytas išimtis.“

2. Kriterijų 2.3.6 papunktis. Nepagrįstai plati infrastruktūros apsaugos zonų išimtis

Siūlomo pakeitimo apimtis. Visi vandens tiekimo ir (ar) nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros apsaugos zonose augantys medžiai ir krūmai pagal Vyriausybės kriterijus būtų nepriskiriami saugotiniems, nepriklausomai nuo rūšies, dydžio, būklės, konkrečios grėsmės ar alternatyvų. Šių zonų gali būti ir miesto gatvėse, parkuose, skveruose. Kiti įstatyminiai ir savivaldybių taikomi apsaugos režimai dėl to nebūtinai išnyktų, tačiau bendroji Vyriausybės kriterijais paremta apsauga susiaurėtų.

Nepritarimo argumentai. Lydraštyje remiamasi kritinės infrastruktūros fiziniu saugumu ir avarijų likvidavimu, bet išimtis suformuluota daug plačiau nei tokia problema: ji apimtų ir medžius, kurie konkrečiam tinklui nekelia grėsmės. Želdynų įstatyme jau numatytos leidimų išimtys neatidėliotinais pavojingų želdinių atvejais, taip pat specialios procedūros inžinerinių tinklų apsaugos zonose; būtina pirmiausia pagrįsti, kodėl šios priemonės nepakankamos. ES reglamento (ES) 2024/1991 8 straipsnis įtvirtina nacionalinį miestų žaliosios erdvės ir medžių lajų dangos nemažėjimo iki 2030 m. tikslą (su reglamente nustatytomis taikymo sąlygomis); automatinio išbraukimo poveikis šiam tikslui neįvertintas.

Siūlomas teisinis sprendimas. Nepritarti projekto 1 punktui, kuriuo Kriterijai papildomi 2.3.6 papunkčiu, ir šio punkto nepriimti. Jeigu nustatomas poreikis papildomai reguliuoti avarines ar tiesioginio pavojaus situacijas, keisti tikslines želdinių tvarkymo procedūras: numatyti konkretaus medžio ar krūmo keliamo pavojaus ar objektyvios eksploatavimo kliūties dokumentavimą, alternatyvių sprendimų įvertinimą, atskirą skubos atvejų reglamentavimą ir išankstinį visuomenės informavimą, kai tiesioginės grėsmės nėra. Saugotino želdinio teisinis statusas neturi išnykti vien dėl infrastruktūros apsaugos zonos nustatymo.

3. Kriterijų 2.4 papunktis. Nepritariame išimties išplėtimui

Siūlomas pakeitimas. Galiojančiame 2.4 papunktyje nurodytus saugomų teritorijų gamtotvarkos planus siūloma pakeisti abstrakčia formuluote „saugomų teritorijų planavimo dokumentai“. Nėra aiškiai apibrėžta, kuriuos dokumentus ši sąvoka apimtų ir kaip būtų nustatomas kiekvieno šalinamo medžio ryšys su konkrečia, patvirtinta tvarkymo priemone.

Nepritarimo argumentai. Aplinkos ministro 2024-05-28 įsakymu Nr. D1-180 patvirtintame apraše aiškiai nurodoma, kad pagal jį rengiami gamtotvarkos planai, tikslinės programos ir veiksmų planai nėra teritorijų planavimo dokumentai. Todėl siūloma nauja, tiksliai neapibrėžta „saugomų teritorijų planavimo dokumentų“ sąvoka sukuria ir jos santykio su šiais gamtotvarkos dokumentais neaiškumą. Vien planavimo dokumento buvimas neįrodo būtinybės šalinti konkrečius medžius ir nesuteikia pakankamo pagrindo juos automatiškai išbraukti iš saugotinų želdinių kategorijos. Nepateikta dokumentų kategorijų, plotų, alternatyvų ir poveikio rūšims bei buveinėms analizės. Todėl nepritariame šio papunkčio keitimui.

Praktinis pagrindimas – Novaraisčio gamtotvarkos planas. VšĮ „Girių inspekcija“ 2026-09-09 raštu Nr. GI-2026-09-09-02 pateikė pastabas dėl sumedėjusios augalijos šalinimo priemonių, siūlydama aiškiai atriboti tvarkymo plotus nuo Europos Bendrijos svarbos miškų buveinių, patikrinti faktinę ekologinę būklę ir pagrįsti kiekvienos priemonės būtinybę. Pakartotinai pateikto projekto (TAIS Nr. 26-13610) lydraštyje nurodyta, kad į gautas pastabas atsižvelgta, o miškų buveinių apsauga atskirta nuo numatytų sumedėjusios augalijos šalinimo priemonių. Šis pavyzdys pagrindžia, kad prieš taikant gamtotvarkos išimtis būtina konkrečiai nustatyti saugomas vertybes, darbų teritorijas ir ekologinį poveikį - būtinybę gamtotvarkos priemones konkretinti ir aiškiai atriboti jų taikymo vietas nuo saugomų buveinių. Todėl vien saugomos teritorijos planavimo dokumento buvimas neturėtų būti pakankamas pagrindas automatiškai panaikinti medžių saugotinumą.

Siūlomas teisinis sprendimas. Išbraukti projekto 2 punktą, kuriuo siūloma keisti Kriterijų 2.4 papunktį, ir palikti galioti dabar nustatytą 2.4 papunkčio redakciją. Naujų išimčių, paremtų vien bendros apimties saugomų teritorijų planavimo dokumentais, nenustatyti.

4. Reguliavimo poveikio vertinimas, pagrindimas ir visuomenės informavimas

Poveikio vertinimo trūkumai. Aplinkos ministerijos lydraštyje nepateikta kiekybinio prarandamos medžių apsaugos masto įvertinimo ir nenumatyta stebėsenos rodiklių. Todėl neįmanoma palyginti siūlomo administracinės naštos sumažėjimo su galimai negrįžtamais želdinių ir buveinių praradimais.

Siūlomi papildomi veiksmai. Iki sprendimo priėmimo paskelbti: (1) medžių, kurie netektų apsaugos dėl sąrašo mažinimo ar 30 cm slenksčio, mastą pagal nuosavybę, rūšis ir sklypų naudojimo būdus; (2) atvirų, nevien rūšių sąrašais paremtų kriterijų ir 15 cm slenksčio alternatyvos poveikį bei administracinę naštą; (3) tuopų, drebulių, paprastųjų ievų, šermukšnių ir kadagių bei alėjų apsaugos spragų vertinimą; (4) siūlomų infrastruktūros išimčių poveikį; (5) aiškias viešas želdinių būklės ir netekčių stebėsenos procedūras. Prašome palyginti šiuos

rezultatus su galiojančiais 12 cm ir 6 cm apsaugos precedentais bei užtikrinti, kad neišnyktų esama griežtesnė apsauga.

PRAŠOME

1. Papildyti Kriterijus 1^1 ir 1^2 punktais, visai ne miško žemei nustatant bendrą 15 cm slenkstį visų neinvazinių rūšių medžiams ir automatiškai saugant alėjas bei ne mažesnes kaip 0,01 ha medžių grupes; atitinkamai priedo 7 punkte visose nuosavybės formose išvardyti tuopas, drebules, šermukšnius ir paprastąsias ievas kaip saugomų rūšių pavyzdžius, o paprastiesiems kadagiams nustatyti 1 m aukščio ribą. Nepanaikinti mažesnių dabar galiojančių skersmens slenksčių ir kitų saugiklių.

1.1. Nustatyti, kad neinvazinių rūšių alėjos ir medžių grupės būtų vertinamos kaip vientisi ekologiniai bei kraštovaizdžio objektai, o sprendimai dėl jų ardymo būtų grindžiami individualia vertinimo medžiaga, ne vien atskirų kamienų skersmenimis.

1.2. Nustatyti, kad viešai prieinamose ar visuomenės naudojamose teritorijose, nepriklausomai nuo žemės nuosavybės formos, prieš šalinant alėjas ar medžių grupes būtų privaloma iš anksto informuoti vietos bendruomenę ir gauti jos rašytinį pritarimą, išskyrus dokumentuotus neatidėliotino pavojaus atvejus. Tam numatyti aiškią bendruomenės atstovavimo ir rašytinio pritarimo įforminimo tvarką, o jeigu šiam reikalavimui įtvirtinti nepakanka Vyriausybės nutarimo – įvertinti būtinybę atitinkamai papildyti Želdynų įstatymą.

2. Nepritarti naujam 2.3.6 papunkčiui ir nekeisti saugotinumo vien dėl medžio augimo vandentiekio ar nuotekų tinklo apsaugos zonoje.

3. Nepritarti projekto 2 punktui ir palikti nepakeistą Kriterijų 2.4 papunktį; neišplėsti išimties į visus saugomų teritorijų planavimo dokumentus.

4. Visas pastabas įtraukti į derinimo medžiagą, kiekvieną įvertinti motyvuotai ir viešai paskelbti derinimo pažymą bei patikslintą projektą.

Pažymime, kad šios pastabos teikiamos įgyvendinant visuomenės teisę dalyvauti priimant sprendimus aplinkosaugos klausimais. Orhuso konvencijos 8 straipsnyje numatyta, kad rengiant vykdomojo pobūdžio teisės aktus ir bendrojo pobūdžio privalomuosius norminius aktus, galinčius turėti reikšmingą poveikį aplinkai, turi būti skatinamas veiksmingas visuomenės dalyvavimas. Prašome pateiktas pastabas realiai išnagrinėti ir motyvuotai paaiškinti jų priėmimą ar atmetimą.

Pagarbiai

Mindaugas Docaitis

VšĮ „Girių inspekcija“ vadovas

PAGRINDINIAI ŠALTINIAI IR SUSIJĘ DOKUMENTAI

1. Projektas ir lyginamasis variantas: TAIS Nr. 26-12996, https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/d4261b01c14411f1af1b9d7fe5438307

2. LRV 2008-03-12 nutarimas Nr. 206 (galiojanti redakcija): https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E0E342F72CDE/asr

3. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, ypač 12 ir 13 str.: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.BA283DF0FB41/asr

4. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, ypač 28 str.: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FF1083B528B7/asr

5. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1991 dėl gamtos atkūrimo, 8 str.: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj

6. LAGK Kauno apygardos skyrius, 2026-08-25 sprendimas Nr. 21RE1-401, byla AG1-269/09-2026; AAD Kauno valdybos 2026-10-09 pakartotinis vertinimas (Stirniškių byla).

7. VšĮ „Girių inspekcija“, 2026-10-09 raštas Nr. GI-2026-10-09-01 dėl Zavėsiškio alėjos: https://docs.google.com/document/d/1PEwmAMEZqg3GIe7D8pKZM9qH7CS1A4f0BOXsCKnjmK8/edit

8. VšĮ „Girių inspekcija“, 2026-09-03 raštas Nr. GI-2026-09-03-02 dėl Anykščių autobusų stoties medžių išsaugojimo: https://docs.google.com/document/d/158f-OMUMHx_pOGZT3aHoqKcdkWtosuuf/edit

9. Stirniškių byla: LAGK 2026-08-25 sprendimas Nr. 21RE1-401: https://drive.google.com/file/d/1luQ-qXT0ZL6Bn4oweRLL41CCCSO-g7kE/view ; AAD 2026-10-09 pakartotinis atsakymas: https://docs.google.com/document/d/1KA5Df3xchTbDTNWnLDDzmCCIkAJhGItm/edit

10. Aplinkos ministro 2024-05-28 įsakymo Nr. D1-180 aprašas, 1 p.: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e3b46b101cf211ef8b14c5bcce136045

11. VšĮ „Girių inspekcija“ 2026-09-09 raštas Nr. GI-2026-09-09-02 dėl Novaraisčio gamtotvarkos plano, TAIS Nr. 26-11615: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/30bd9530acf211f1adf6868e940b23a5?jfwid=alchy5ej3

12. Želdynų įstatymo 1 str. 2 d. ir 12 str. 2–3 d. (taikymo sritis, automatinis statusas ir savivaldybės sprendimas): https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.BA283DF0FB41/asr

13. Aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-716 (2023-06-07 redakcija): 0,01 ha grupių ir 6 cm atskirų medžių kriterijai: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FB66D42BD811/pVOjiEjHVx

14. Aplinkos apsaugos departamento 2026-01-26 atmintinė: saugotini medžiai nuo 12 cm ir kadagiai nuo 3 m: https://aad.lrv.lt/lt/konsultacijos/atmintines/augalai/zeldiniu-prieziura-tvarkymas-ir-apsauga/

15. Aplinkos ministerija – Invazinių krūmų ir medžių sąrašas (uosialapis klevas, robinija, vėlyvoji ieva): https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/gamtos-apsauga/invazines-rusys/invaziniu-krumu-ir-medziu-naikinimas/

16. Europos aplinkos agentūra – Žemės ūkio kraštovaizdžio medžių eilės, gyvatvorės ir grupės kaip biologinės įvairovės elementai: https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/solutions-for-restoring-europes-agricultural-ecosystems

17. Britų ornitologijos organizacija – paukščiams svarbios šermukšnių, ievų ir kadagių uogos: https://www.bto.org/learn/helping-birds/wildlife-gardening/fruits-berries

18. Woodland Trust – paprastosios ievos buveinių ir apdulkintojų reikšmė: https://www.woodlandtrust.org.uk/trees-woods-and-wildlife/british-trees/a-z-of-british-trees/bird-cherry/

19. Woodland Trust – drebulės (Populus tremula) reikšmė vabzdžiams ir uoksiniams paukščiams: https://www.woodlandtrust.org.uk/trees-woods-and-wildlife/british-trees/a-z-of-british-trees/aspen/